

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom
„Koroški Slovenec“,
Wien V., Margaretenplatz 7
Rokopisi se naj pošljajo na naslov:
Zinkovský Josip, Wien
V., Margaretenplatz 7.

List

za politiko, gospodarstvo
in prosveto

Izhaja vsako sredo

Stane četrtletno: K 8000—

Za Jugoslavijo
četrtletno: 25 Din.

Posamezna številka 800 kron

Leto III.

Dunaj, 31. oktobra 1923.

Št. 44.

Današnji številki prilagamo položnice, katerih se blagovolite takoj poslužiti, ker ustavimo 21. novembra list vsem, ki naročnino do tega dne ne bodo poravnali.

Propadajoča Nemčija.

Lep primer propadajoče moderne države nam nudi sedanja Nemčija. Država reda, dela in miru se je izpremenila v državo nereda, brezdelja in bratskih bojev. Omenjeni slučaj je edini v zgodovini.

Državna vlada se ima bojevati z zunanjimi in notranjimi sovražniki; ne samo z državami, ki imajo začasno v rokah najbogatejše industrijske pokrajine, ampak tudi s posameznimi zveznimi deželami. Da bi mogla državna vlada izvesti svoje obnovitvene načrte, je proglasila izjemno stanje in dala vso oblast v roke generalom in državnim komisarjem. Bavarska, Saška in Turingija so se temu uprle. Na Saškem je general Müller prepovedal nekaj proletarskih obrambnih organizacij, čemur se je saška vlada uprla in zahtevala odpoklic generala Müllerja. S tem se je položaj še dosti poostрил. Na Bavarskem pa je odstavila državna vlada generala Lossowa, ker ni hotel izvršiti nekega povelja in ker je pozval vse komandante državne brambe brezžično, naj odrečejo pokorščino državni vladi. Bavarska vlada se je odpoklicu generala Lossowa uprla.

Da centralna vlada izsili pokorščino, je poslala na Saško večje vojaške oddelke, ki prodirajo proti Leipzigu. Med pohodom so se že večkrat zapletli v boje s socialisti, ki imajo zaznamovati več mrtvih in ranjenih. Poročila od tam so jako nezanesljiva. Sodi se pa, da je položaj zelo opasen. Vlada je dobila ukaz, da mora takoj odstopiti. Saška vlada se ukazu ni uklonila. Centralna vlada pošlje zato na Saško

posebnega vladnega komisarja, ki bo imel pravico odstaviti vlado in njene člane po potrebi tudi zapreti. Vsled tega koraka centralne vlade groze socialisti z izstopom iz vlade, kar pomeni konec pooblastilnega zakona, ko s parlamentarnimi sredstvi ne bo mogoče več vladati. Tudi dežele same med seboj se ne prene-sejo. Med Bavarsko in Saško so prekinjeni vsi odnosi tako dolgo, dokler ne izstopi iz vlade komunistična stranka.

Med Bavarsko in centralno vlado je obstojal spor že pred sestavo dr. Stresemannovega kabineta, ki se je sedaj dokaj poostрил. Komisar Kahr se s centralno vlado sploh noče pogajati. Bavarska je prevzela bavarski del državne brambe, dokler se spor s centralno vlado ne poravna, v svojo oblast in imenovala generala Lossowa za vrhovnega komandanta, ki je odredil zaprisego Bavarski. Nekateri oddelki so prisego odklonili in izjavili, da ostanejo zvesti državi tudi v tem za obstoj skrajno opasnem trenutku. Po najnovejših vesteh bo morala tudi bavarska vlada na odredbo centralne vlade odstopiti.

Pri centralni vladi obstojata dve struji: ena za mirno rešitev notranjih sporov, druga — socialisti — za rešitev z železno roko. Socialisti so stavili vladniški rok, da izstopijo iz vlade, ako vlada ne napravi red z oboroženo silo. Pri zadnji konferenci zastopnikov nemških držav je kancler obljubil, da ukine izjemno stanje in dovoli pokrajnam še večje svobodščine. Mogoče bo to zaleglo ali pa tudi ne, ker so strasti že preveč razpaljene.

Na drugi strani se močno širi komunistično gibanje. Pomanjkanje, glad in beda tirajo mase v žrelo komunizma. Sam Trockij, ruski sovjetski komisar, je izjavil, da je po njegovem mnenju prišel za nemški proletarijat čas, da se polasti vlade. Največji sovražnik proletarske diktature je brezdvomno Poljska, ki ho-

če ustvariti med ruskim in nemškim proletarijatom nekako jez. Rusija smatra vmešavanje od strani Poljske za napoved vojne. Francija se proti diktaturi proletarijata v Nemčiji ne bo mogla uspešno boriti, ker bi morala tedaj zasedi celo Nemčijo, za kar bi potrebovala 1½ milijona vojakov, kar pa presega njene moči. Tako Trockij. Posebno hudi boji s komunisti so se vršili v Hamburgu, Braunschweigu in nekaterih drugih mestih. V Hamburgu so imeli komunisti 100 mrtvih in več ranjenih, in poleg tega še izgube državne brambe. Krivce sodi posebno vojaško sodišče: eden voditeljev puča je bil obsojen na smrt, več drugih pa z večletnim zaporom.

In v Porurju in Porenju razmere niso dosti boljše. Separatistično gibanje pridobiva na obsegu. Del prebivalstva je proti samostojni renski republiki. Zato se je uprlo in pregnalo iz več mest zopet separatiste, sežigalo njih zastave in se zapletalo v hude boje, ali separatiste podpirajo zasedbene oblasti, da se je protipur moral ponesrečiti. Separatistična vlada je proglasila rensko republiko in odpotovala v Ženevo, da se predstavi Društvu narodov. Nemška vlada sicer protestira, češ, da je sprememba vladavine mogoča samo v okvirju Nemčije ali Francija pravi, da je separatistično gibanje izraz večine tamošnjega prebivalstva, in je pripravljena novo vlado celo priznati, ker ji gre pač v račun. Renska republika bi pristopila k latinski novčani uniji in izdala svoj denar, franke.

Centralna vlada noče dati jamstva za stvarne reparacijske dajatve industrijalcem v Porurju. Vsled tega so ustavili rudokopi delo in odpustili skoro vse delavce. Kaj pomeni to za industrijsko Porurje sedaj, ko je vlada 20. t. m. ukinila vsako državno podporo, si vsak sam lahko predstavlja.

Na deželi je sedanja vlada izgubila popolnoma svoj ugled. Kmetje izvajajo pasivni odpor in ne dovažajo v mesta nobenih poljskih pridelkov. Vse zaloge so poskrili. V Berlinu je popolno pomanjkanje kruha in moke. Prebivalstva se polašča groza pred zimo in lakoto. Vse upanje se stavi na Ameriko, ki je sklenila poslati v Nemčijo v slučaju lakote cele ladje pšenice po nizki ceni ali celo zastonj.

Po treznem mnenju političnih krogov je pri teh razmerah položaj dr. Stresemannove vlade nevzdržljiv. Če se notranjepolitične težkoče ne odstranijo, misli dr. Stresemann odstopiti. Tedaj ni izključeno, da prevzame vlado nemški proletarijat. Tako daleč so privedli Nemčijo nemški politiki s svojo klubovalnostjo in oholostjo. Prej se niso mogli vživeti v vlogo premaganca, sedaj se bodo pa morali.

Kmečke napredovalne šole.

V gospodarstvu je Koroška za sosednimi deželami hudo zaostala. Razni so razlogi za to obžalovanja vredno dejstvo. Med nami Slovenci zadene glavna krivda nemške šole, ki otrokom jemljejo vsako veselje do dobrih knjig. Vrhutega je naša dežela siromašna in naši ljudje nimajo denarja, da bi mogli svoje sinove pošiljati v inozemstvo. Domače kmečke šole se prav nič ne osirajo na naše jezikovne potrebe, in doslej so se v njih mladeniči tudi le preveč odtujevali svojemu poklicu. Ko so šole dovršili so navadno le odhajali na tuje služiti velikemu posestvu. Kmečke šole

PODLISTEK

Nedeljko:

Spomin vseh vernih.

Zamrzlo je življenje v naravi... Polja ležijo prazna, le mlade setve še razveseljujejo tvoje oko... Gola debela stegajo prazne veje kvišku, pod tvojimi nogami šumi in se drobi lepi nakit ponosnih dreves... Skozi sivi pajčolan, v katerega je sicer zavita pokrajina, je za nekaj uric prisijalo jesensko solnce. Otožno-slovesno donijo zvonovi čez polja in griče, ceste oživljajo, žalne postave hitijo tja proti cerkvi. Beseda duhovnikova, bučanje orgelj, glas zvonov — vse je danes tako milo otožno; mnogi, ki jih že dolgo ni bilo videti v domači cerkvi ali domači vasi, so danes prihiteli na sveti kraj. Grobovi izgledajo kot skrbno gojene gredice, posejani so z lučicami, zasajeni s poznimi jesenskimi cvetkami in zelenjem; zalivajo jih pa s solzami. Tukaj kleči stara sključena ženica ob priprosti gomili, kjer počiva najdražje, kar je imela na svetu... tam so prinesli nedolžni otroci svežih cvetic v dar svoji mami... Vsem se bere neko svečano razpoloženje in globoka resnost z obraza, vsi strmi-jo v gomilo, zamaknjeni v tiho molitev ali daljne spomine; vmes pa donijo zvonovi, petje duhovnika in hiti tiho, pritajeno ihtenje tja čez grobove.

Mrak je legel na zemljo... Tam gori, kjer počivajo rajni, se zasvetijo lučice na grobovih, lepše kot zvezde na nebu, polne tolažbe za žalostna srca. Bližnji so prihiteli v cerkev, da bi opravili molitve za rajnimi. Daljni pa, ki ne morejo ob tej uri z doma, zmolijo doma v družinski sobi vse tri rožne vence za vse pri hiši pomrle... za vse verne duše v vicah. To je večer, ko pomisli gospodar nazaj na vse one, ki so pred njim gospodarili tukaj, kjer je zdaj njegov dom, njegove misli prehitijo v naglici leta njegovega hiševanja. spomni se, da tudi njega in vse pri hiši čaka ista pot kot njegove prednike. Na mizi, okoli katere klečijo, brli blagoslovljena sveča; nekateri jih prižigajo toliko, kolikor so že odnesli mrličev iz hiše, drugi spet toliko, kolikor jih je še pri življenju pri hiši: vsem naj sveti nekoč večna luč, vsi naj se snidejo nekoč pri nebeškem Očetu v večni domovini...

V jutru pa se darujejo za rajne svete maše, ponavljajo se prizori od večeri potem pa odidejo ljudje eden za drugim v svoje domove, drugi nazaj v daljne kraje... Le cerkvena še sameva med tihimi grobovi in izpred oltarja se razgrinja glas, poln veselja in tolažbe, tih in nem in vendar tako jasen in razločen, da ga razumejo še rajni v grobovih: Jaz sem Vstajenje in Življenje; kdor veruje v mene, bo živel tudi po smrti...

List stane od 1. oktobra do 31. decembra za:

Avstrijo	8000 K
Jugoslavijo	25 D
Posamezna številka	800 K

sprejemajo vsako leto tudi le nekaj sto učencev, kmetov pa je v deželi 28.000, tako je sploh nemogoče, da bi tudi le en del kmečkih sinov prišel v te šole.

Zato se je sklenilo, po vsi deželi, kjer ni posebnih ovir, kjer je dosti mladeničev in je na razpolago zmožen učitelj, napraviti kmetijske napredovalne šole, ki jili morajo obiskovati 15-, 16- in 17letni fantje. Mladina pride tako tudi v najnevarnejših letih pod varstvo učitelja, da ne bo mogla se udajati pijančenju in pohajkovanju. Mladina potrebuje v teh letih vzgojo in na to potrebo se naj napredovalna šola posebno ozira. Opozarjamo naše šolske svete, naj zahtevajo, ko se te šole stvarjajo, da se učitelj ozira na slovensko mladino.

Mesca listopada se bo s temi šolami pričelo. Na Koroškem se jili letos otvori 79. v slovenskem delu dežele se otvorijo šole v Podkloštru, učencev 22. na Diekšah 29, v Döbrli vasi 41, na Brdu 22, na Brnci 24, v St. Jakobu 24, na Ledenci 23, na Dholici 27, v Medgorjah 25, v Rožeku 20, v Žitari vasi 24, v Štebnu (Zila) 20, na Vratih 22, v Tinjalu 29, v Vetrinju 44, v Lošah 28 in v Grebinju.

POLITIČNI PREGLED

Avstrija.

Nova narodna skupščina se sestane 20. novembra. Na prvi seji bo sedanja vlada podala ostavko, ki pa bo gotovo zopet ponovno izvoljena, ker se je pri zadnjih volitvah izrekla večina prebivalstva naše države za nadaljevanje Seipelove sanacijske politike.

Kakor že povedano, prošle volitve parlamentarni položaj niso dosti spremenile. Sami zvezni svet bo dobil vsled zmage meščanskih strank na Koroškem in Štajerskem drugo lice. Doselej so imele meščanske stranke 24 sedežev in predsednika, socialisti pa tudi 24. Po novih volitvah so dobile meščanske stranke večino: 28 proti 22 socialistom.

Okrožna volilna oblast za Burgenland je kandidatno listo Bauernbunda razveljavila vsled formalne napake in prisodila vseh 8 kandidatov za državni zbor kršč. soc. in socialistom: 4:4. Potemtakem pride v parlament 82 kršč. soc., 68 socialistov in 15 vsenemcev in Bauernbundcev: 97 za Seipela, 68 proti Seipelu.

Češka manjšinska stranka je dobila na Dunaju okrog 8000 glasov. Češki socialisti so šli z nemškimi sodruzi in si priborili dva deželnozborna poslance (Machát in Vavrovšek) in 16 okrajnih zastopnikov. Hrvati v Burgenlandu niso dobili nobenega poslance, ker so nemške stranke Hrvate begale še zadnje dni s tem, da Hrvaška stranka ne kandidira. Večina Hrvatov se vsled tega volitev ni udeležila ali pa oddala svoje glasove drugim strankam. Stranka si je priborila okrog 3000 glasov; začetek je vsekakor dober. Uvaževati je treba tudi, da so imele nasprotno stranke tam — kakor tudi pri nas — dobro preizkušen agitacijski aparat z ogromnimi sredstvi na razpolago. Kjer so priredili Hrvati po en volilni shod, so jih sklicale druge stranke za njimi še po štiri.

Jugoslavija.

Narodna skupščina se je sešla k jesenskem zasedanju. Za predsednika skupščine je bil izvoljen stari predsednik. Radikali bi zasedanje radi odgodili, ker ne morejo spraviti skupaj za vladanje potrebno večino. Če hočejo imeti večino, morajo za vsako glasovanje posebej dati malim strankam koncesije na škodo opozicijskih strank.

Jugosl. javnost še vedno najbolj razburja reško vprašanje. „Times“ piše k temu: Angleški interesi zahtevajo svobodo reškega pristanišča. Bilo bi proti angleškim interesom, ako bi se trgovina mlade jugosl. države, ki ima

velike zmožnosti, zatrla iz političnih razlogov. Istra, ki ima jugosl. prebivalstvo, je izgubila vsak gospodarski napredek, ko je prišla pod italijansko oblast. Pulj je popolnoma mrtev in tudi Reka bi bila uničena, ako pade pod italije. Angleško časopisje predlaga, da bi Reko upravljalo Društvo narodov potom mednarodne komisije. Italija hoče imeti Reko tudi vsled tega, da bi Istro lažje poitalijančila.

Sedaj se vršijo neposredna pogajanja med Beogradom in Rimom, ki se bodo baje kmalu zaključila. Italija bo dobila Reko, Jugosl. pa Delto in Baroš ter poleg tega še nekaj ozemlja potom mejne poprave. Izguba Reke je za Jugosl. hud udarec.

Krst prestolonaslednika. 21. oktobra je bil v Belgradu slovesno krščen prestolonaslednik. Dobil je ime Peter. Boter mu je bil angleški kralj Jurij, ki ga je zastopal vojvoda Albert Yorški. Prestolonaslednik je po kraljevi želji uvrščen v peto četo drugega bataljona 6. pešpolka.

Poroka princa Pavla. Pretekli ponedeljek se je vršila v Beogradu poroka sina kneza Arzena, princa Pavla, z grško princezino Olgo. Poroki je prisostvovalo okoli 200 oseb. Navzoči so bili člani jugosl., rumunske in grške dinastije, diplomati, člani vlade in mnogo dostojanstvenikov.

Češki varnostni ukrepi ob nemški meji. Z ozirom na položaj v Nemčiji je češka vlada odredila znatno pojačanje obmejnih straž na nemški meji. Položaj v Nemčiji je dalje prisilil številne češkoslovaške državljane k vrnitvi v domovino. Za begunce brez dovoljnih denarnih sredstev je sklenila vlada zopet urediti nekdanje taborišče v Pardubicah.

Nová nemška nota reparacijski komisiji. Dne 25. oktobra je bila izročena reparacijski komisiji v Parizu nota, v kateri ta naznanja, da je pasivni odpor v Poruhrju ukinjen in da je pripravljena zopet izpolnjevati reparacijske obveznosti, izvirajoče iz versallske mirovne pogodbe. Vendar pa naglašá nemška vlada, da je z ozirom na splošen gospodarski položaj popolnoma nemogoče nadaljevati z dobavami v blagu, kar je že naznanila v svoji noti dne 11. avgusta t. l. Popolnoma izključeno je, da bi Nemčija v današnjem položaju mogla financirati stvarne dobave. Zato predlaga nemška vlada, naj bi se komisijonelno ugotovila plačilna zmožnost Nemčije.

Nova konferenca. Ameriški predsednik je izrazil željo, da bi se sestavila mednarodna komisija strokovnjakov, ki bi določila plačilno zmožnost Nemčije. Poincaré je odgovoril, da pozdravlja ameriške delezate v komisiji in je pripravljen sodelovati, ako se bo komisija držala mirovnih pogodb. Njegovi pogoji so zelo dalekosežni: Komisijo strokovnjakov mora imenovati reparacijska komisija. Ukiniti se mora prej popolnoma pasivni odpor. Strokovnjaki nimajo pravice znižati reparacijsko svoto (132 milijard) odnosno francoski del (26 milijard). Belgija in Italija sta privolili. Vprašanje je, ali ima z ozirom na francoske pogoje taka konferenca sploh kak smisel.

Vojaški odpor na Grškem. V Patrasu, Kalkidi, Drami in Verli je izbruhnil vojaški odpor, ki ga vodita generala Leonautopulos in Gargalides. V odporne garnizije so odšle vladine čete, da zaduše gibanje. Vlada je gospodar položaja.

Boji v Tripolitani. Italijanske čete so po hudih bojih pri Misurati potolkle upornike in očistile vse ozemlje med Zlitenom in Misureto. Uporniki, ki so imeli 350 mrtvih, so se umaknili proti jugozapadu.

Albanija postane republika. Iz Valone poročajo, da je albanska začasna skupščina razpuščena. Poslanci so odpotovali iz Tirane, da agitirajo za volitve, ki se bodo vršile decembra. V januarju se bo sešel ustavodajni zbor ter sklepal o ustavi in obliki države. Političnim krogi zatrjujejo, da se bo Albanija proglasila za republiko, kateri pa ne bo načeljeval predsednik, temveč štirje regenti, voljeni na štiri leta. Dva regenta bosta mohamedanca, dva kristjana.

Težavni notranji položaj Poljske. Poljski ministrski svet je objavil proglas na narod, v katerem povdarja težavni notranji položaj republike. Varšavsko skladišče smodnika je zapalila zlobna roka. Poljska vlada opozarja narod na veliko opasnost, ki ogroža ne samo dobrobit, temveč tudi obstoj države. Nasilni čin in eksplozija skladišča smodnika kaže dovolj jasno, s kakimi sredstvi se vodi boj proti državi. Število žrtev pri eksploziji znaša 150 mrtvih, množina eksplodiranega smodnika 2000 ton. Ubiti se večinoma vojaki, gre za komunistično zaroto. V Varšavi je bilo aretiranih 147 oseb, večinoma inteligenca. Komunisti prirejajo v mnogih mestih demonstracije. Bati se je, da izbruhne splošna revolucija. Ako bo potrebno, bo vlada za vzdrževanje reda in miru prevzela diktatorska polnomočja.

MI IN ONI

Politika v uradu. Davkoplačevalec je šel na davčni urad Velikovec. Moral je čakati, a za kratkočasje je bilo poskrbljeno. V uradu je visela „Koroška Domovina“, in ta list je mož lahko čital, dokler ni prišel na vrsto. Vsem je znano, da „K. D.“ koroške Slovence smrtno sovraži ter divje in nad vse surovo napada. Bilo je ravno pred volitvami. Toda, ali ni dolžnost uradov, da so nepristranski? Izobesjanje „K. D.“ v uradu pa ni nič drugega nego agitacija proti Slovencem.

Republika enakih pravic in dolžnosti. Mi vsak dan okušamo, da je Avstrija republika enakih dolžnosti, a ne enakih pravic. Kandidat Einheitsliste Amann pa je glasom poročila v „Freie Stimmen“ od 19. okt. pravil na volilnem shodu v Beljaku, da je „večina meščanskih strankarjev prav gotovo za ohranitev republike, toda za pravo republiko, v kateri vživajo vsi enake pravice in enake dolžnosti. Kot vzor je govornik imenoval Švico.“ — Živio! Obeta se nam zlata doba! Amann in njegovi tovariši so prišli do moči, dali nam bodo enake pravice, enakopravni državljani bomo, prosti kakor v Švici!

DOMAČE NOVICE

Blato. (Volitve.) Slišali so se glasovi o naši občini, da bomo pri volitvah nazadovali. Resnica pa je pokazala, da je bila ta bojazen neupravičena. Koroška slovenska stranka je dobila 404 glasov. Einheitsliste 66, socialdemokrati pa komaj 41. Ti so pač od zadnjih državnoborskih volitev sem najbolj nazadovali, za celih 51 glasov, mi pa smo napredovali za 31 glasov in imamo sedaj štiripetinsko večino v občini. Udeležba je bila v prvem volilnem okolišu na Homcu slaba, komaj 72%. — izostalo je 90 volilcev — v drugem pri Štefanu, pa prav dobra, 88%. Tu je dobila Einheitsliste samo 24 glasov. Svojo jezico nad tem porazom si je hotel zastopnik Landbunda v volilni komisiji ohladiti s tem, da je protestiral proti „nepostavni“ obliki naših glasovnic v kljub temu, da je malo prej došla od okrožne volilne komisije brzojavka, naj se radi mere volilnih listov ne delajo težkoče. S tem se je seveda le temeljito osmešil. — Na volitve so se vse tri stranke marljivo pripravljale. Neizogibni učitelj Messner je strašil okrog po občini. Imel je zelo klavern shod v Vogrčah, Pavlič pa na Blatu. Socialisti so zborovali dvakrat v Vogrčah. Rudeči agitator Nuk se je veliko trudil, a brez uspeha. Tudi mi smo priredili dva volilna shoda, enega na Blatu, drugega zelo dobro obiskanega dne 14. oktobra v Vogrčah. Ta shod so nam pa motili pijani nemčurski lovci, ki so imeli to nedeljo lov v bližnji gori. Prav posebno se je odlikoval z razgrajanjem pliberški financar in dva krčmarja. S svojo surovostjo pa so osramotili le sami sebe, nam so le koristili. Marsikomu so se odprle oči. Vidi se, kje je prava olika doma. Blaška občina pa je pri teh volitvah zopet pokazala, da je in ostane naša.

Sele. Volitve so se pri nas končale častno za našo slovensko stranko, čeravno so tri nasprotno stranke agitirale z vso močjo. Na je-

sensko žeganje so priredili shod socialdemokrati, a bil je silno klavern. Osem dni navrh se je pripeljal agitirat za Einheitsliste gosp. Jaka Lučovnik iz Žihpolj kar z avtomobilom. Mislil je, če on priropota z bencinovim smradom, da bo v Selah vse skupaj letelo. Pa oh, pet ljudi je bilo okoli njegove mize in še o teli ne moremo trditi, da bi bili vsi trdno njegovi. K drugi mizi so sedli naši možje in fantje, hvala Bogu, da z mirno krvjo. Našteli so mu nekaj spominov na folksverovce, da je možu sapo zaprlo. Na Zvrh. Kotu je oznanjeval svoj komunistični evangelij slavni Lipejov Pavel iz Bajtiš. In kakšen je bil izid? Socialdemokrati so dobili 39, komunisti 8 (za dež. zbor 10), Einheitslista 13, mi pa 418 glasov. Pripomniti pa moramo, da so za Einheitslisto glasovali trije z volivno karto in trije priseljeni grajščinski lovci, tako, da so nemške stranke dobile v Selah od domačinov le 7 glasov. Slovenski volivci so se dobro držali in pokazali, da so Sele še vedno slovenske, kakor so bile prej!

Dobrla vas. Za volitve v deželni in državni zbor ni vladalo pri nas veliko zanimanja, vendar pa je bila udeležba pri volitvah jako močna, ker je Einheitsliste vozila po sili ljudi k volitvi z avtomobili in vozovi. Še klosterski menih je dal ta dan na rozpolago svojo kočijo in konje, dasi drugače revežem le za bogato plačilo pusti zorati kako njivico. Pred volilnim lokalom so dobroski magnati, obogateli z denarjem slovenskega kmeta, kar prežali na vsakega volilca in mu še v volilnem lokaliku klicali: „Wählet Einheitsliste, wählet Seipel!“ Ni torej čudno, če so dobili malo več glasov kot pri prejšnjih volitvah a reči moramo, da prostovoljnih glasov ni bilo dosti več, kot ima Taurer prstov na rokah in nogah.

Bilčovs. (Volitve.) Mirno in brez večjega razburjanja smo Bilčovščani pričakovali dan volitev. In res je ta dan zopet pokazal, da prebivalstvo naše občine obrača hrbet onim, ki sejejo med nami neslogo in sovraštvo, da se naše ljudstvo obrača od onih, ki so pripravljene za par drobtin, ki padejo z mize celovške gospode, prodati svojo narodnost, ki za hinavski proklon kakega človeka drviyo čez drn in strn za ljudmi, ki so jim naš dobrobit, naše koristi in naše težnje deseta briga. Velika večina občanov naše občine je volila naše može, od katerih edino smemo in moremo upati, da bodo skrbeli za nas, ki bodo na merodajnih mestih tudi zagovarjali naše koristi. Izid volitev je bil sledeči: Slovenska stranka 254 (prej 232), socialisti 27 (prej 33), Bauernbund ali Einheitsliste 27 (prej 33) glasov. Torej je naša stranka napredovala za 22 glasov, medtem ko sta nasprotni stranki nazadovali vsaka po 6 glasov. Pohvalo zasluži posebno naše ženstvo. Za slov. stranko je glasovalo 131 žensk, 123 moških, za Einheitsliste 10 žensk, 17 moških, za socije 6 žensk in 21 moških. Lahko smo nad zavednostjo našega ženstva ponosni. Našim izvoljenim poslancem pa kličemo: Živeli naši zagovorniki, ter jih pozivljamo, stojte trdno in branite naše pravice!

Gradec. V soboto 13. t. m. so graški Nemci priredili v spomin na plebiscit velik koncert v prid „kulturnemu delu v bivši plebiscitni coni“. Glej, glej, kako naše Nemce zanima kultura koroških Slovencev! Ker propada njih mairka Germanija, si hočejo dobiti nadomestek na slovenskem Koroškem. (Odklanjamo vašo kulturo! Idite jo širiti rajše med vaše brate Nemce, ki so je bolj potrebni, da bo manj analfabetov. Op. ur.)

Rikarja vas. (Griža.) Tudi letos se je pojavila pri nas griža prav močno. Pri nekaterih hišah so zboleli vsi od prvega do zadnjega. Smrtni slučaj je bil samo eden, namreč Brancejevega 10letna hčerka Marija. Marsikje bi se dala griža preprečiti, ako bi se gledalo bolj na čistočo in bi bolniki ne prihajali preveč z zdravimi v dotiko.

Pustrica nad Grebinjem. Dne 8. t. m. sta praznovala svojo zlato poroko Ferdinand in Valburga Vrhovnik na Dolgi brdi, oba še čvrsta korenjaka. Po cerkveni slovesnosti smo se povsedevali z njima v družbi mnogih prijateljev in sorodnikov. Ker je njuna hiša ravno na bivši

demarkacijski črti, sta prestala po prevratu mnogo strahu. Kličemo njima: Bog Vaju ohrani še mnogo let čvrsta in zdrava!

Gorje ob Zili. (Usmiljene Američanke.) Ziljske Američanke so se združile v poseben odbor in nabirale dolarje za ziljske ubožce in sirote. Pred mesci so poslale nabrano svoto — 46 milijonov avstr. kron — g. J. Fina, ki jo je vestno razdelil med uboge Zilane. Nabiralkam se obdarovani tem potom toplo zahvaljujejo.

GOSPODARSKI VESTNIK

Pripravljanje kislega zelja.

Kislo zelje je v naši domovini splošno priljubljena prikuha. Okusnost kislega zelja je pa odvisna od pravilne priprave. Če kislo zelje počrni, je dokaz, da se ni dovolj solilo in ne takoj po ribanju vtlačilo v kad, oziroma da se je premalo potlačilo in otežilo s kamenjem. Če je shranjeno v pretoplem prostoru, ki ima nad 13 stop. C, postane rado slinavo. Tuj, neprijeten okus pa dobi, ako niso pripomočki kakor ribežen (noži), kad, pokrov in kamenje pred uporabo dovolj skrbno očiščeni. Razen tega dajo obtežilni kamni, ako jih mlečna kislina razjeda, kislemu zelju neprijeten okus. Zato naj se v to svrhu apnenca ne uporablja. Pa tudi od zelja samega je odvisen okus kislega zelja. Trde glave poznega zelja so najboljše za pripravljane trpežnega, okusnega kislega zelja. Čim bolj so zeljnate glave tude, tem bolj so beli in nežni notranji listi, tem boljše je kislo zelje, ako se drugače pravilne pripravi. Tudi se dajo trde glave lepše ribati, kakor pa puhle.

Posekanim zeljnatim glavam je obrati zunanje liste, potem jih je za par dni nekje pod streho naložiti na kup in pokriti bodisi z odejami, ali s snažno suho slamo. Vsled tega se kup prične potiti in zelje zoriti. Glave dobe lepo, belo barvo. Ko je to doseženo, je zeljnatim glavam otrebiti vse zelene, nesnažne, gnile in drugače pokvarjene liste. Nato je glave zrezati v polovice in kocene izrezati. Če je pomikač v ribežnu dovolj velik, se puste lahko tudi cele glave, ter se kocenasta sredina izreže z nožem ali z nalašč zato pripravljenim svedrom. Ribanje se vrši s posebno pripravo, ki ji pravimo noži, ponekod pa ribežen. Ti noži naj bodo tako urejeni, da režejo drobno in enakomerno.

Zribano zelje se v večjem škafu zmeša s primerno množino soli in kimine. Soli se lahko tudi pri vlaganju v kad, a zato je treba že dobre vaje. Na 10 kg zribanega zelja se računati okoli ¼ kg soli in 1 dkg kimine. Nekateri vlagajo med posamezne plasti zelja tudi kosce kutin in hrena ter nekoliko brinjevih jagod. Ti dodatki so stvar okusa, neobhodno potrebni pa niso.

Kadi, sodčki ali škafi, ki se rabijo za kislo zelje, je pred uporabo skrbno umiti. Najbolje je, če se jih popreje en teden napolni vsak dan s svežo vodo, potem pokuha s kropom, kateremu se dodane nekoliko sode in nato zopet izplakne z mrzlo vodo. Na isti način je očistiti pokrov in obtežilni kamen.

Preden se zelje vloži v kad ali slično posodo, je na dnu naložiti snažne zeljnate liste, istotako se jih vlaga med napolnjevanjem kadi ob strani, da ne pride zelje v dotiko z lesom. Enakomerno razloženo in s soljo dobro premešano, zribano zelje, je plast za plastjo trdno potlačiti s širokim, lesenim težkim batom, tako da stopi vlaga čez. Vendar ne sme biti zelje zmečkano, ampak samo stisnjeno. Ko je kad približno polna, se položi na vrh čiste zeljnate liste in pokrije s primernimi deskami ali s preluknjanim pokrovom, na katerega je naložiti čisto kamenje v taki množini, da leži zelje prav trdno in da stopi voda kmalu čez pokrov.

Par centimetrov pod zvošnjim robom kadi naj bo luknja s cevjo, skozi katero odteka odvišna voda — zeljnica v podstavljeno posodo.

Ako ima prostor, kjer stoji kad z zeljem, 15 stop. C, se prične zelje v kratkem kisati. Po četrtem tednu je navadno dovolj kislo za uživanje. Sedaj je treba bene, ki so se na vrhu nabrale, posneti in kad ob robu nad zeljem, kakor tudi desko, pokrov in kamenje čisto umiti.

Nato je zelje pokriti z v slani vodi ožetim, čistim, platnenim prtem, na katerega pride pokrov in kamenje.

Ako ni stopila voda čez pokrov, oziroma če bi kad izprva kje točila, tedaj je doliti toliko prekuhane in zopet ohlajene slane vode, da stoji čez pokrov. V tem primeru se vzame 3 dkg soli na 1 liter vode. Zeljnata voda mora vedno pokrov pokrivati, sicer se zelje kvari.

Za dobro kisanje je treba primerne toplote v shrambi, nekako 15 stop. C. Ako je prostor prehladen, se segreje na ta način, ako se odpro vrata ob solčnih dneh. Ko se je zelje že skisalo, je s primernim odpiranjem ponoči shrambo ohladiti kolikor mogoče pod 15 stop. C; vendar se naj na to pazi, da zelje ne zmrzne v kadi preie, ko se je zadostno skisalo, sicer ne postane dovolj kislo, oziroma okusno in dobi neprijetno blede barvo. Pri vsakratnem odjemanju je površino zelja vzravnavati. Vsak teden enkrat je pa zelje, kad, prt, pokrov in kamenje skrbno umiti. (Tabor.)

Cene zlatih in srebrnih novcev. Od 22. t. m. dalje veljajo sledeče cene: enokronski novc 5500 K, dve kronski 11.000 K, pet kronski 23.800 K, engoldinarski 14.700 K, dvagoldinarski 29.400 K, deset kronski zlat 131.100 K, dvajset kronski 262.200 K, stokronski 1.311.000 papirnatih kron.

Pošta podražena. S 1. decembrom se ima zvišati zopet pošta, telefon in telegraf za 70—80%. Vlada hoče pridobiti s tem 230 milijard kron. Navadno pismo bo stalo 1000 K, dopisnica 500, rekomandacija 2000 K, pismo v Jugoslavijo 3000 K, v Italijo 2400 K. Komaj so minule volitve, pa so že začeli podraževati.

Ponarejeni 100.000kronski bankovci, ki so prišli doslej v roke oblastem, imajo sledeče številke: serija (levo zgoraj) 1210 in 1940, številke bankovca (levo spodaj) 80733 in 30738.

Cene v Berlinu. Žemlja komad 240 milijonov, funt (na Nemškem tehtajo še vedno s funti) sladkorja 1 milijardo, funt mesa 15 milijard, funt masla 21—24 milijard, funt klobas 12—14 milijard, eno jajce 1,2 milijardi, funt sirovega masla 35 milijard mark. Jutri bodo cene mogoče že enkrat tako visoke.

Lesni trg v Jugoslaviji. Postavno slavonška postaja, odnosno postaja Gorski kotar, so zadnje dni notirali: hrastovi hlodi I. 1900 do 2200, II. 1500—1600, hrastovi hlodi za furnirje 2400—2700, hrastovina za zrcalni rez 3200 do 3800, francoske dožice (1000 komadov) 1500 do 1800, bukovi hlodi I. 300—400, javorjevi hlodi I. 700—800, jasenovi hlodi I. 500—700, brestovi hlodi I. 450—500, mehko tesano blago 370 do 400, mehko žagano blago 600 do 700, brzojavni drogi hrastovi 50—70, železniški pragi hrastovi 60—80, bukovi 40—50, drva za kurjavo bukova I., 1 vagon 2750—3200, II., 1 vagon 200—2400, mešana 2400—2700, oglje, 1 vagon 10—12 tisoč D.

Dunajski trg. Živina: voli 10.800 do 16.000, biki 10.700—16.000, krave 10.600 do 14.600, mesne svinje 25—28.500, pitane 26.000 do 28.500, konji 3—10.000 K za kg žive teže. Meso: goveje 16—40.000, telečje 25—38.000, zrezek 38—58.000, svinjsko 28—48.000, prekajeno 30—40.000, ovčje 12—26.000, konjsko 12—22.000, slanina 30—33.000 K za kg. Jajce komad 1750—1950 K. Sirovo maslo 40—66.000, skuta 16—24.000, ameriško maslo 26.400 do 28.000, jedilno olje 22—28.000, olivno olje 32—44.000 K za kg. Sadje: jabolka 2500 do 6000, hruške 3500—10.000, češplji 3800—4800, grozdje 12—18.000, orehi 10—20.000, sveže fige 14—18.000, brusnice 18—20.000, lešniki 18—22.000, kostanji 10—12.000 K za kg. Zelenjava: krompir 900—1400, zelje 900 do 1200, kislo zelje 3000—3200, hren 15—25.000 K za kg. Žito: pšenica 3400—3500, rž 2675 do 2775, ječmen 2400—2700, koruza 2600—2700, oves 2000—2100, ajda 2600—2700, proso 2400 do 2500, kaša 4800—5000, fižol 5100—5300, grah 4200—4700, leča 4400—4600 K za kg. Moka: zdrob 6400—6500, koruzni zdrob 3800—3900, moka pšenična „0“ 5800—5900, za kuho 5200—5300, krušna 4400—4500, ržena 4100—4200 K; otrobi pšenični 1200—1250, rže-

ni 1100—1150 K za kg. Krma: sladko seno 130.000—180.000, kisko 100—150.000, detelja 150—202.000, zmešana slama 90—95.000 K za 100 kg.

Borza. Dunaj, 29./X. Dolar 70.560, 10.000 nemških mark 0,80, funt šterling 316,300, francoski frank 4,085, lira 3,150, dinar 817, 10.000 poljskih mark 290, švic. frank 12.520, češka krona 2,062, ogrska 2,55 avstr. kron.

Curih, 29./X. Avstr. krona 0,0079, ena milijarda nemških mark 0,07, dinar 6,50, poljska marka 0,0003 cent.

RAZNE VESTI

Kratke vesti. Ko se je govorilo, da bo pripadlo nemško mesto Zombolj Romuniji, so tamonji Nemci prosili beograjsko vlado, da bi ostalo mesto v Jugoslaviji, ker uživajo Nemci v Jugoslaviji več pravic nego Nemci v Romuniji. Da dobi te Nemce, bo žrtvovala vlada več drugih vasi. — Na Angleškem je 1,246,000 brezposelnih. V teku enega tedna se je pomnožilo število za 10.000. — Ob Volgi je ugotovljenih 400.000 slučajev malarije. — Grška vlada je dokončala preiskavo radi umora razmejivne komisije v Janini. Umor so izvršili Arnavti. — Povodenj je poplavlila japonsko mesto Fukruye. Približno 1000 hiš in več tisoč ribiških čolnov je uničenih. Usmrčenih je le 7 oseb. — Nemška marka se na zagrebški borzi ne beleži več. — Nemška državna banka izda bankovce po 500 milijard mark. — V Nemčiji zasluži delavec na uro 3 milijarde mark. — V Berlinu se je vpeljala zopet krušna karta. Hleb kruha stane 30 milijard mark. — 15. t. m. je bilo pri nas v obtoku za 6155 milijard kron bankovcev. — Vsak dan se natisne v Nemčiji 120.000 bilijonov mark, pa še vedno je pomanjkanje denarja. Izda se tudi nov denar, ki bo vreden $\frac{1}{10}$ dolarja, in poleg tega še zlat denar in rentne

marke, ki jih bo krilo zlato posojilo. — Pri nas se potegnejo 1- do 1000kronski bankovci po novem letu iz prometa, ker tisk več stane kakor so bankovci vredni. — Na Koroškem vleče 393 brezposelnih podporo.

Za volilni sklad so darovali:

Neimenovan iz Celovca 5000, neimenovan 50.000, Jak. Mošic, Dobrla vas 10.000, neimenovan iz Lipe 10.000, neimenovan iz Medgorij 5000, neimenovan 50.000, zbirka v Lovankah 51.000, Hinko 12.000, neimenovan iz Št. Petra 5000, Jos. Laure, Vabnja vas 10.000, Andrej Vasner, Borovlje 5000, Janez Wutej, Gluhiles 5000, zbrano pri Prangarju v Zmotičah 60.000, Vinko Pečnik, Šmihel nad Pliberkom 20.000, Šimen Bergman, Glinje 10.000, štiri naročniki na Dholici 18.000, Matija Randl, prošt. dekan, Dobrla vas 5000 K. Darovalcem srčna hvala.

Listnica uredništva.

A B C. Omenjena spisa nismo prejeli. Eden, ki vse zve. Preveč osebno. Turdaniče. Osebnosti. Pišite bolj stvarno in s črnilom.

Krznarsko robo kupite **najbolje** pri

Franju Rogina

krznarski mojster na

Dunaju, IX., Liechtensteinstr. 18

Kupujem vse količine sirovih koz: lisičje, kunične, zajčje itd. po dnevnih tržnih cenah.

107

Zamenjam otrto laneno in konopno predivo

za različne prtenine.

PRODAJAM NA DEBELO IN DROBNO:

Novo idealno sladilno sredstvo	
Kandiset , 200 tabl. à K	3600
Saharin , 300 " " K	1900
" 100 " " K	680
Saharin , 5 g krist. " K	1700
" 10 g " " K	3400
111 " 50 g " " K	16650

Za trgovce in večje odjemalce znižane cene. — Zahtevajte brezplačno cenik in vzorce!

Franc Mory, Šmihel pri Pliberku 24

Narodna čitalnica v Glinjah priredi v nedeljo dne 11. novembra v dvorani „pri Cingelcu“ v Glinjah burko s petjem v treh dejanjih

Moč uniforme.

Začetek točno ob 3. uri popoldne.

Igra se vrši ob vsakem vremenu.

Vabljeni ste vsi, ki se hočete pošteno nasmejati. Odbor.

112

SLAVENSKA BANKA D. D.

(SLAVISCHES BANK A. G.)

Slovenem na Koroškem! V sled ustalitve avstrijske krone si prizadeva vsak, ki ima doma v kak denarni zavod. — Izven češkega ima v Avstriji samo naš jugoslovanski zavod „Slavska banka d. d. v Zagrebu“ svojo podružnico na Dunaju.

Naš jugoslovanski zavod ima: Din. 50.000.000.— **delniške glavnice**, to je preko 40 milijard avstr. kron.
Din. 12.000.000.— **rezerve** ali preko 10 milijard avstrijskih kron.
Din. 125.000.000.— **vlog** ali preko 100 milijard avstrijskih kron.

Širom Jugoslavije ima naš jugoslovanski zavod okoli 20 podružnic in v inozemstvu podružnico na Dunaju in v Ameriki. — Ravnateljstvo omenjenega zavoda pozivlja Slovence na Koroškem, da poverjajo našemu zavodu svoje denarne posle in vlagajo pri njem svoje prihranke, ker si bo naš zavod prizadeval, dati svojim sonarodnjakom večje ugodnosti in na vloge višje odstotke, kakor jih morejo pričakovati od nemških zavodov, ki jih samo izkoriščajo. Zato si je naš jugoslovanski zavod stavil za nalogo, skrbeti v prvi vrsti za dobrobit naših ljudi, ki se nahajajo izven svoje domovine. **Sedež podružnice je**

na Dunaju, I., Augustinerstrasse šte. 8.

102

Austro-Orientalische Transportgesellschaft Dunaj

I., Marc Aurelstrasse 5

se bavi z vsemi špedicijskimi in komisijskimi posli, kakor tudi s posredovanjem za nakup in prodajo.

Neposredna zveza z vsemi večjimi mesti v Jugoslaviji.

Vsak teden dva posebna vlaka v Jugoslavijo.

103